

TAURO APYGARDOS VYTENIO BŪRYS

1946 m. vasario mėn. iš Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės partizanų ypatingiems baudžiamiesiems veiksams buvo sudaryta speciali grupė *Siaubas*, kuri 1946 m. balandžio 1 d. Tauro apygardos vado Zigmo Drungos-Mykolo Jono įsakymu Nr. 1 nuo balandžio 20 d. buvo perorganizuota į Vytenio būrį ir atskirta nuo Geležinio Vilko rinktinės. Būrys buvo tiesiogiai pavaldus Tauro apygardos štabui ir tiesiai iš jo gaudavo visus įsakymus ir nurodymus. Būriui vadovauti buvo paskirtas *Siaubo* grupės vado Albino Krupavičiaus-*Siaubo* pavaduotojas Jonas Valaitis-*Žaibas*.

Jurgis Bekampis-Šalmas. Nuotrauka iš 1946 m. kovo 16 d. laikinojo liudijimo. Iš Lietuvos ypatingojo archyvo dokumentų

Algimantas Sergijus Gustaitis-Kimas. Nuotrauka iš 1945 m. gruodžio 29 d. laikinojo liudijimo. Iš Lietuvos ypatingojo archyvo dokumentų

Vytenio būrio kovotojai prie Marijampolės ateitininkų paminklo. Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę: Algimantas Sergijus Gustaitis, Vincas Baronas, Kazys Klimas, Jurgis Bekampis, Sigitas Akelaitis; antroje eilėje: Stasys Gudaitis, Juozas Kiniauskas, Petrauskas, Edmundas Bronius Simanavičius Simanaitis. Iš Lietuvos ypatingojo archyvo dokumentų

Siaubo grupė, vėliau – Vytenio būrys, veikė Marijampolėje ir jos apylinkėse. Jį sudarė Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijos, Mokytojų seminarijos, Amatų, Prekybos mokyklų aukštesniųjų klasių moksleiviai. Būrio kovotojai baudavo sovietų kolaborantus: 1946 m. gegužės 9 d. nušovė sribą Beliavičių, o gegužės 20 d. – Marijampolės apskrities profsąjungos pirmininką Gutauską. Tą patį mėnesį nušovė Marijampolės kompartijos komiteto darbuotoją, SSRS Aukščiausiosios tarybos deputatę Izabelę Laukaitytę ir Mokytojų seminarijos partorgą Vytautą Labanauską.

Būrio kovotojai taip pat organizavo okupacinės valdžios akcijų sabotажą, rinko lėšas pogrindžiui ir nuo okupantų nukentėjusiems asmenims remti, tiekė partizanams medikamentų, platino iš Tauro apygardos štabo gautus atsišaukimus ir laikraštį „Laisvės žvalgas“, patys spausdino ir platino antisovietinius atsišaukimus. 1946 m. žiemą, siekdami sustabdyti Lietuvos gyventojų trėmimą, būrio kovotojai susprogdino tiltą per geležinkelį.

Kovotojai veikė griežtos konspiracijos sąlygomis, į operacijas susirinkdavo tik gavę apygardos štabo nurodymus ir įsakymus dėl konkrečios užduoties. Dienomis gimnazistai ir moksleiviai lankė pamokas ir paskaitas.

Būrio veiklą nutraukė išdavystė. Užverbuotas partizanas, tapęs agentu smogiku, suteikė MGB reikalingą informaciją ir 1946 m. liepos 19 d., per Dainų šventę, buvo suimtas Vytenio būrio vadas *Žaibas*, kuris tardomas neištvėrė kankinimų (jis tapo agentu „Laukinis“ ir buvo paleistas).

1946 m. liepos mėn. MVD kariuomenė Marijampolės mieste ir Marijampolės, Liudvinavo, Igliskėlių, Gudelių bei Sasnavos valsčiuose vykdė kruopščiai suplanuotą karinę čekistų operaciją, kurios metu, liepos 23–25 d., suimta vienuolika Tauro apygardos Vytenio būrio narių, Marijampolės Rygiškių Jono (tuometinės Marijampolės 1-osios) gimnazijos mokinių. Visi jie buvo kalinti Marijampolėje, Vilniuje. 1946 m. lapkričio 29 d., po beveik keturis mėnesius trukusių

tardymų ir kankinimų, Vilniuje LSSR NKVD kariuomenės karo tribunolas paskelbė nuosprendį. Septyni kovotojai (Sigitas Akelaitis, Stasys Gudaitis, Juozas Kiniauskas, Kazys Klimas, Kazys Rainys, Edmundas Bronius Simanavičius Simanaitis ir Justinas Vosylius) buvo įkalinti dešimčiai metų GULAG'o lageriuose, o keturiems – Vincui Baronui, Jurgiui Bekampiui, Algimantui Sergijui Gustaičiui ir Alfonsui Antanui Žukauskui – skirta mirties bausmė. Nuosprendis įvykdytas 1947 m. kovo 26 d. Vilniuje. Nužudytųjų palaikai buvo užkasti Vilniaus Tuskulėnų dvaro teritorijoje.

1994 m. Tuskulėnų dvaro teritorijoje vykusių archeologinių tyrimų metu vienoje iš duobių buvo ekshumuoti, o vėliau identifikuoti visų keturių gimnazistų palaikai. 2001 m. rugpjūčio 17 d. jie iškilmingai palaidoti naujosiose Marijampolės (Bliūdžiškių) miesto kapinėse esančiame Tauro apygardos partizanų memoriale.

VINCAS BARONAS-VYŠNELIS

1928 01 11–1947 03 26

Vincas Baronas, Juozo, gimė 1928 m. sausio 11 d. Marijampolės aps. Liudvinavo vls. Avikilų k.

Į Marijampolės Rygiškių Jono valstybinę berniukų gimnaziją buvo priimtas 1941 m. Vytenio būrio kovotojas nuo 1946 m. balandžio mėn. Marijampolės 1-osios gimnazijos 7-osios klasės moksleivis.

1999 m. spalio 19 d. jam pripažintas kario savanorio statusas (po mirties).

JURGIS BEKAMPIS-VIŠAKIS, ŠALMAS

1925 04 16–1947 03 26

Jurgis Bekampis, Andriaus, gimė 1925 m. balandžio 16 d. Marijampolės aps. Javaravo vls. Šlavančių k.

Į Marijampolės Rygiškių Jono valstybinę berniukų gimnaziją buvo priimtas 1940 m. *Siaubo* grupės kovotojas. 1946 m. balandžio viduryje buvo paskirtas Vytenio būrio 1-ojo skyriaus vadu. Išlikusiame pažymėjime, galiojančiame iki 1946 m. rugsėjo 1 d., nurodoma kad J. Bekampis yra Marijampolės 1-osios gimnazijos 7a klasės mokinys.

1999 m. spalio 19 d. jam pripažintas kario savanorio statusas (po mirties).

ALGIMANTAS SERGIJUS GUSTAITIS-KIMAS

1928 03 30–1947 03 26

Algimantas Sergijus Gustaitis gimė 1928 m. kovo 30 d. Marijampolės aps. Sasnavos vls. Obelinės k. Sergijaus Gustaičio ir Petronėlės Montvilaitės-Gustaitienės šeimoje. Dėdė Antanas Gustaitis buvo Lietuvos aviacijos pradininkas, AMBO lėktuvų konstruktorius (1941 m. sovietų suimtas ir spalio 16 d. sušaudytas).

Į Marijampolės Rygiškių Jono valstybinę berniukų gimnazijos 2-ąją klasę buvo priimtas 1941 m. rugsėjo 15 d. *Siaubo* grupės kovotojas. 1946 m. balandžio 1 d. Tauro apygardos vado Zigmo Drungos-Mykolo Jono įsakymu Nr.1 jam pareikšta padėka už apygardos štabui parūpintą rašomąją mašinėlę. Netrukus buvo paskirtas Vytenio būrio vado adjutantų. Išlikusiame pažymėjime, galiojančiame iki 1946 m. rugsėjo 1 d., nurodoma, kad A. S. Gustaitis yra Marijampolės 1-osios gimnazijos 7b klasės mokinys.

1999 m. spalio 19 d. jam pripažintas kario savanorio statusas (po mirties).

ALFONSAS ANTANAS ŽUKAUSKAS-LIZDEIKA

1928 02 19–1947 03 26

Alfonsas Antanas Žukauskas gimė 1928 m. vasario 19 d. Marijampolės aps. Šumskų vls. Meškučių k. Antano Žukausko ir Zuzanos Račkelytės-Žukauskienės šeimoje. 1942–1943 m. mokėsi Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijos 3-iojoje klasėje. *Siaubo* grupės kovotojas. Nuo 1946 m. balandžio mėn. Vytenio būrio 2-ojo skyriaus vadas ir Tauro apygardos štabo ryšininkas. Jo bute veikė Vytenio būrio štabas. Marijampolės 1-osios gimnazijos 6-osios klasės moksleivis.

1999 m. spalio 19 d. jam pripažintas kario savanorio statusas (po mirties).

Paminklinis ansamblis 1989, 1991, 2001 m. iš įvairių Marijampolės rajono užkasimo vietų ir kapinių perkeltiems ir šioje vietoje palaidotiems 1944–1955 m. Marijampolės rajone žuvusiems Tauro apygardos partizanams atminti (2001 m. rugpjūčio 17 d. čia iškilmingai palaidoti Vilniaus Tuskulėnų dvaro teritorijoje rastų ir identifikuotų keturių Vytenio būrio kovotojų palaikai). Bendras paminklinio ansamblio ir paminklo vaizdas. Marijampolė, naujosios Marijampolės (Bliūdžiškių) miesto kapinės. Aut. skulptorius B. Vyšniauskas, architektas R. Vyšniauskas. Atidengtas 1993 m. V. Almonaičio nuotr., 1998 m.

Parengė Rūta Trimonienė